

Nr 239

Av herr **Hamrin** i Kalmar m. fl., om en samordning och intensifiering av forskning och försöksverksamhet rörande den enstaka bebyggelsens sanitetsproblem.

Landsbygdens problem har under senare år kommit alltmer i förgrunden. Jordbrukets rationalisering och näringslivets lokalisering är de två stora problem som i sig inrymmer en mångfald för landsbygden betydelsefulla frågor. Till dessa hör bland annat bostadsbebyggelsen på landsbygden.

Genom 1947 års byggnadslagstiftning sökte statsmakterna uppdelning bebyggelsen i tätbebyggelse och glesbebyggelse. Då väsentligt olika regler kom att gälla för de två bebyggelsetyperna hade det varit av betydelse att klart definiera de två begreppen. Så blev tyvärr ej fallet. Man överlämnade i stort sett åt myndigheter och domstolar att genom praxis och prejudikat utforma skillnaden. Att bebyggelsen på landsbygden härvid blev missgynnad torde numera stå fullt klart.

Ett flertal framställningar har därför ägt rum under senare år för att få en ändring till stånd i gällande regler för tät- och glesbebyggelse. Senast under 1956 års riksdag berördes frågan i motion II: 359 av herr Svensson i Ljungskile.

Dessa tid efter annan återkommande framstötningar för en revidering av gällande regler i byggnadslagstiftningen synes numera ha gett resultat genom det uppdrag 1954 års fastighetsbildningskommitté erhållit att utreda frågan. Härvid kommer man dock in på ett i sammanhanget mycket viktigt spörsmål, bostadsbebyggelsens sanitetsproblem. I sitt yttrande över ovannämnda motion framhöll således lantmäteristyrelsen bland annat följande:

Lantmäteristyrelsen är för sin del fullt medveten om betydelsen av att den glesa bebyggelsen ej inväves i snävare regler än vad som är erforderligt ur enskild och allmän synpunkt. Styrelsen vill också starkt understryka de i motionen framställda önskemålen om en närmare utredning av landsbygdens sanitetsproblem. Sanitetsfrågan är således av avgörande betydelse för bedömningen av lämplighetskraven.

Avloppsfrågorna i stort har varit föremål för överväganden inom 1946 års vatten- och avloppssakkunniga och inom vattenvårdskommittén. Allt talar för att vi snarast möjligt måste besluta oss för, om vi vill använda våra vattentillgångar att dricka, att bada i eller såsom transportmedel för

avfallsprodukter av olika slag. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande till dessa frågor vore det dock av största vikt, om man kunde lösa glesbebyggelsens sanitetsproblem på annat sätt än det nu brukliga. Vi vägrar att acceptera den »lösning» av problemet, som en koncentration av bebyggelsen till städer och samhällen hittills ansetts innebära.

I SOU 1955:18 redogör 1950 års avloppsutredning för de undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar, som utredningen verkställt. Undersökningen har i stort sett utgjort praktiska försök med de nu allmänt brukliga reningsanläggningarna vid enstaka bebyggelse. Utredningen har också resulterat i de av medicinalstyrelsen utgivna »Råd och anvisningar beträffande planering och utförande av slamavskiljare för lägenheter vid spridd bebyggelse». Utan att på något sätt vilja förringa den stora betydelse utredningen haft --- inte minst genom att klarlägga samtliga nu befintliga avloppsanläggningars stora brister — visar dock utredningen klart och tydligt att det på detta område behövs ytterligare forskning och försöksverksamhet för att komma fram till andra lösningar än de nu accepterade.

För närvarande pågår också på ett flertal håll i mån av medel och tillgång på forskare forskning och försöksverksamhet inom området. På skilda håll i landet sysslar olika forskare med var sin pusselbit av det gemensamma problemet. Och det antal statliga nämnder och institutioner som berörs av problemet är flera. Statens tekniska forskningsråd, statens institut för folkhälsan, Ingenjörsvetenskapsakademien, medicinalstyrelsen och tekniska högskolan har sannolikt alla samma intresse för en lösning av problemet men har också det gemensamt, att de ekonomiska resurserna är för små för att kunna göra ett krafttag.

Vid en våren 1955 av Ingenjörsvetenskapsakademien anordnad konferens om problem inom vattenvården framhölls också med skärpa från olika håll behovet av en intensifierad forsknings- och försöksverksamhet på området, och i en artikel i Landskommunernas tidskrift har vattensrättsdomare Gösta Schirén bland annat anfört följande:

För avloppsvattnet är och förblir det stora problemet att befria sjöar och vattendrag från tillförsel av detta vatten. Är det uteslutet att den tekniska vetenskapen skall finna en utväg att oskadliggöra det vattenburna avfallet så att detta inte behöver föras ut i vattendragen? Detta synes vara en stor uppgift för den tekniska forskningen.

En framkomlig väg att intressera forskning och industri för frågans lösning vore måhända att utlysa en pristävling rörande bästa utformningen av en effektiv och lättskött sanitetsanordning för den enstaka bebyggelsen.

För samhällets del är det otvivelaktigt stora och betydelsefulla frågor. Ett konventionellt utbyggande av nu erforderliga och planerade avlopp inom våra tätorter skulle enligt beräkning gå löst på cirka fyra miljarder

kronor utan att ändå mer än godtagbart lösa frågan. Att under sådana förhållanden satsa tid och pengar från det allmänna på en grundlig forskning rörande andra framkomliga vägar innan man investerar alltför många av de ovan antecknade miljarderna bör vara försvarbart även ur ekonomisk synpunkt. Om därtill kommer att sanitetsfrågans lösning är av den allra största betydelse för den enskildes möjlighet att själv avgöra var han vill bygga och bo, så framstår frågan såsom livsviktig för en stor del av landsbygdens befolkning.

På grund av vad vi ovan anfört får vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en samordning och intensifiering av forskning och försöksverksamhet rörande den enstaka bebyggelsens sanitetsproblem, samt att Kungl. Maj:t måtte för detta ändamål få använda erforderliga medel av det *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* som riksdagen kommer att bevilja.

Stockholm den 25 januari 1957

Mac Hamrin

i Kalmar

Wald. Svensson

i Ljungskile

Per A. Johnsson

i Kastanjegården

Elias Jönsson